

In het groeiseizoen zijn de verschillen tussen de vier tuinen het best te zien. Monnikspeper (*Vitex agnus-castus*, rechts op de foto) doet het ook dichtbij de kust goed. Bij de aanplant van de bomen is een grondverbeteraar gebruikt.

Vier groene voortuinen in een versteende buurt

Hoeveel groen kun je kwijt in een voortuin van vijf bij tweeënhalve meter? Tuin- en landschapsarchitect Sjoerd van der Linden kwam een heel eind met vier Noordwijkse burens die in 2014 de handen ineensloegen om hun voortuinen op te knappen. Het leverde Lindenbosch tuinarchitectuur een nominatie op voor Tuin van het Jaar 2018.

Tekst Ed Olivier | Beeld Lindenbosch tuinarchitectuur en Branchevereniging VHG

Sjoerd van der Linden
www.lindenbosch.nl

Toen Sjoerd van der Linden (37) de achtertuin in een rijtje van vier woningen aan de Noordwijkse Kruisemunt aanlegde, kwam het gesprek als vanzelf op de voortuinen van het huizenblok. Ze zagen er rommelig uit.

De opdrachtgever van de achtertuin ging eens praten met de burens en het kwam tot een gezamenlijke afspraak met Van der Linden. „De tuinen gezamenlijk aanpakken bood de gelegenheid om creatief met de ruimte om te gaan”, zegt hij. „Het zijn superkleine tuinen van 2,5 bij 5 meter. Maar als je de entree van de woningen gedeeld maakt, win je per voortuin een flink stuk.”

Samen met de opdrachtgevers koos Van der Linden voor nadruk op groen. „De bewoners wilden graag plek om in de avondzon te zitten en natuurlijk ook een onderhoudsarme tuin.”

De tuinarchitect vindt dat er in elke tuin, hoe klein ook, een boom hoort te staan. Een boom in de tuin levert een extra leeflaag op voor de vogels, biodiversiteit en zorgt voor CO₂-opname. Twee bewoners gingen met hem mee in de keus voor een karakteristieke *Gleditsia triacanthos* 'Sunburst'; de andere twee kozen voor een *Pyrus salicifolia* 'Pendula', met zijn kenmerkende hangvorm. „De huizen hebben best hoge gevels; ik wilde graag een overgang creëren tussen hoog en laag. De keuze voor de bomen betekent wel dat je elk jaar moet snoeien.”

Duurzame maatregelen

Door geen tegels toe te passen, maar halfverharding heeft Van der Linden de vier voortuinen waterdoorlatend gemaakt. Er is gekozen voor grind of split op stabilisatieplaten. Het straatwerk bestaat uit gebakken klinkers, hergebruikt uit de achtertuin van de eerste opdrachtgever. Van der Linden:

„Hierdoor zijn subtiele verschillen ontstaan. Ook enkele planten zijn afkomstig uit de achtertuin van een van de bewoners.”

In de ontwerpfase heeft Van der Linden varianten gemaakt, waardoor de bewoners ervoor konden kiezen om direct achter de verhoogde border nog een heel of een half plantvak toe te passen. Zonder de continuïteit uit het oog te verliezen heeft de tuinarchitect hiermee keuzevrijheid gecreëerd. Een breed plantenassortiment zorgt het hele jaar door voor een kleurrijk en divers beeld, wat ook goed is voor de biodiversiteit.

Impact op de omgeving

Als tuin- en landschapsarchitect probeert Van der Linden steeds te beoordelen welke impact een project – hoe groot of klein ook – op de omgeving heeft.

„Ik wil weten hoe ik een positieve bijdrage aan de omgeving kan leveren. Als je bijvoorbeeld een schutting maakt, moet je ook nadenken over de beleving aan de andere kant. Die voortuinen doe je eigenlijk niet alleen voor de bewoners, maar ook voor de buurt. Je kijkt naar de bodem en de fauna. Een tuin waarin over elke vierkante centimeter is nagedacht is eigenlijk veel spannender dan een grote tuin met veel gazon en buxushagen.”

Zo dicht bij de Noordwijkse kust is de beplanting van de tuinen een vak apart. „Met wind en tocht gaat het soms niet goed”, zegt Van der Linden. „Maar Monnikspeper (*Vitex agnus-castus*) doet het prachtig. Ezelsoor (*Stachys byzantina*) weerstaat ook de droogte en zoute wind. Dropplant (*Agastache* 'Blue Fortune') en Lampenpoetsergras (*Pennisetum alopecuroides* 'Hameln') doen het goed. Soms moet je een plant ook even de kans geven.” >

De beplanting in de vier voortuinen laat in het eerste jaar na de aanleg al een aantrekkelijk beeld zien. Op de voorgrond *Rudbeckia fulgida* 'Goldsturm'. In de beginperiode was er de nodige kattenoverlast. Van der Linden is geen voorstander van oplossingen met bijvoorbeeld het strooien van houtsnippers en pitten. „Dat belemmert de groei van de planten; een dichte beplanting is de beste remedie.”

Alle bewoners wilden in hun voortuin in de avondzon kunnen zitten. Er is achter de keer- en zitelementen voldoende ruimte om een bankje of stoelen neer te zetten. Van der Linden heeft geen compleet beplantingsplan gemaakt, maar de beplanting mondeling afgestemd met de individuele opdrachtgevers. Tegen het rek op de achtergrond groeit *Jasminum nudiflorum*.

De toegangspaden naar de voordeuren zijn bestraat met hergebruikte, gebakken klinkers. Op de voorgrond de gebruikte stabilisatieplaten voor grind of split. In de actie Steenbreek krijgen tuinbezitters het advies om niet meer dan 25 procent van hun tuinoppervlak te voorzien van harde bestrating. Halfverharding met grind of split wordt gezien als een goede manier om overtollig regenwater op te vangen.

Monnikspeper, ook wel kuisboom geheten (*Vitex agnus-castus*) heeft veel weg van *Buddleja*, maar de bloemen zijn slanker en geuren aangenamer. Op een warme, zonnige plek wordt de laatbloeiende heester makkelijk twee meter hoog. *Vitex* is matig winterhard en kan flink invriezen, maar loopt na de vorst meestal gewoon weer uit.

UITGELICHT

Betonnen (zit)elementen

Een voortuin, direct grenzend aan een woonerf, is kwetsbaar. Sjoerd van der Linden heeft een 'harde voorkant' gecreëerd door betonnen keerelementen als verhoogd plantvak te gebruiken, in combinatie met betonnen zitelementen van 40 cm breed. De hoekelementen konden op bestelling worden geleverd. Waar nodig heeft Van der Linden de keerelementen op maat gemaakt. De verhoogde border is aan de achterkant afgewerkt met planken van duurzaam FSC-hout. Vanuit de woningen gezien hebben de betonnen bakken daardoor een zachte uitstraling. De beplanting groeit in de zomer over de betonrand heen, waardoor deze grotendeels aan het zicht wordt onttrokken. „De constructie is aan de onderkant voor eenderde open, waardoor de planten goed kunnen wortelen. In

droge omstandigheden is het daarom niet direct nodig om de bakken water te geven.” „Ik hoef niet per se een stempel op zo'n tuin te drukken”, zegt Van der Linden. „Wat ik in het eerste gesprek probeer uit te vinden is hoe mensen hun tuin eigenlijk willen gebruiken.” Bewoners zeiden 's avonds in hun voortuin te willen zitten en ze doen dat volgens Van der Linden ook echt. Daarom was de combinatie met de betonnen zitelementen voor de hand liggend. „Toch is het gebruik op dat rijtje van vier al verschillend. De een heeft kinderen, de ander niet, om maar eens iets te noemen. Afvalcontainers, dat is tegenwoordig ook een opgave. Sommige mensen willen ze in de voortuin, maar ze willen ze niet zien. Hier staan ze gelukkig achter de huizen.”

